

Temida z charakterem – uwagi o koncepcji i znaczeniu cnót sędziowskich

Jednym z najważniejszych osiągnięć zachodniej kultury prawnej jest konsensus co do faktu, że sądowe stosowanie prawa nie może być arbitralne. „Rządy ludzi” zostały słusznie zastąpione „rządami prawa” (*rule of law*). Czy jednak oznacza to, że dobry sędzia to jedynie sprawny technokrata a dobre sąđenje powinno być tyleż kompetentne prawniczo co bezosobowe, pozbawione wszelkich subiektywnych wpływów osobowości wydającego orzeczenie? Obiektywizm reguł prawnych nie chroni sędziów przed dylematami sąđenja w indywidualnych sprawach, stąd ustawodawca wymaga od nich posiadania sumienia i nieskazitelnego charakteru. Charakter sędziego jest czynnikiem subiektywnym, który ma istotne znaczenie dla procesu stosowania prawa a w konsekwencji dla jakości prawa i państwa. Doskonałe cechy charakteru konstytuują dobrego sędziego, wyposażając go w dyspozycje kognitywne takie jak percepcja, roztropny osąd, moralny wgląd, zdolność deliberacji, czy kompetencje afektywne, umożliwiające zmierzenie się z sytuacyjnie, moralnie i prawnie istotnymi aspektami indywidualnych spraw. Moim celem jest sformułowanie zarysu koncepcji cnót sędziowskich: moralnych, epistemicznych, obywatelskich czy wykonawczych i ich znaczenia w konstruowaniu roli sędziego. Podejście aretyczne może mieć wpływ na stosowanie prawa, selekcję kandydatów na urzędy sędziowskie czy edukację prawniczą. Może także służyć uporządkowaniu języka moralnego, w jakim formułowane są oceny sędziów oraz sądownictwa na potrzeby dyskursu publicznego.